

Försöket med tvåårig förskoleundervisning

Riktlinjer för elever inom särskilt stöd och svenska som andraspråk (S2) samt anvisningar för avvikande förfarande i utvärdering i årskurs 1

Målet är att alla barn, i alla skolor som deltar i studien, deltar i utvärderingen. Barn är ändå olika och därmed bör läraren avgöra om barnet kan delta i utvärderingen. Om barnet av någon anledning inte deltar i utvärderingen ska läraren i barnets frågeformulär ange orsakerna till att barnet inte deltog. Läraren ska även ange de faktorer som enligt lärarens uppfattning påverkade barnets prestationer i uppgifterna. Fastän barnet inte deltar i utvärderingen ska läraren alltid fylla i de första delarna i barnets frågeformulär.

Uppgifterna i utvärderingen mäter elevernas läsfärdigheter och färdigheter i matematiskt kunnande. Uppgifterna besvaras i en grupsituation genom att barnen pekar på en bild på pekplattan/datorns pekskärm. Det finns huvudsakligen fem faktorer som påverkar prestationen i uppgifterna: sensoriska funktioner, perceptionsförmåga, koncentration och uppmärksamhet, språkliga färdigheter samt motoriska och/eller finmotoriska färdigheter. Om barnet trots sina utmaningar kan delta i utvärderingen på sin egen nivå, är det viktigt att läraren ger barnet möjlighet att göra det. I frågeformuläret finns frågor som tar upp i fall om barnet fått hjälp av till exempel en skolgångshandledare.

Barn som ännu inte kan läsa ska även göra uppgifterna i utvärderingen. Att barnet inte är läskunnigt är inte en godtagbar motivering till att barnet inte deltar. Uppgiftsinstruktionerna ges muntligt i hörlurarna och med hjälp av videon. Barnet uppmuntras till att försöka göra alla uppgifter.

Uppgifterna kan inte väljas utan utvärderingen fortskrider automatiskt från en uppgift till nästa. I vissa uppgifter behöver barnet svara så snabbt som möjligt, medan andra uppgifter går långsammare från de enklare till de svårare avsnitt. De sista avsnitten är utmanande eller till och med för svåra för nästan alla barn. Alla uppgifter har någon form av tidsgräns, efter vilket systemet automatiskt går vidare till nästa uppgift. Vid svåra uppgifter stoppar systemet uppgiften efter ett på förhand bestämt antal fel och går automatiskt vidare till nästa uppgift. De vuxna får inte berätta åt barnet om svaret hen gett är korrekt eller felaktigt. De vuxna får inte heller instruera barnet om hur uppgiften ska utföras, såvida det inte är en övningsuppgift. I övningsuppgifterna ger systemet barnet feedback på om svaret är korrekt. **Det är rekommenderat och viktigt att de vuxna ger uppmuntrande feedback åt barnet att fortsätta utföra uppgifterna.**

Innehåll i det barnspecifika frågeformuläret

Läraren bedömer utgående från kategorierna nedan, vilken orsaken var att läraren beslutade att barnet inte deltar eller vilka kategorier som hade en betydande inverkan på barnets resultat. Även om barnet inte deltar i utvärderingen ska läraren fylla i lärarens bedömning av barnet i frågeformuläret.

Frågorna 3, 8 och 9 är specifika för genomförandet av utvärderingen av barn med svenska som andra språk (S2). Det kan finnas faktorer som har påverkat det enskilda barnet i utvärderingstillfället. I detta fall kan läraren svara "ja" i frågeformuläret vid "Andra faktorer".

Faktorer som ska beaktas och rapporteras i lärarens bedömning

1. Blandade specifika utvecklingsförseningar

Trots sin förmåga att producera tal och kommunicera muntligt, kan vissa barns förmåga att förstå språkliga instruktioner eller att uppfatta nya uppgiftssituationer uppenbarligen vara så svag att resultatet av utvärderingen inte kan anses vara tillförlitligt på grund av svårigheter att förstå uppgiften. Läraren avgör om barnet kan utföra uppgifterna tillräckligt självständigt så att barnet kan delta trots sina utmaningar.

2. Försenad språkutveckling

Om barnet har svårigheter antingen med att producera tal eller med språkförståelse, noteras denna försenade språkutveckling i frågeformuläret. Barnet behöver inte ha en diagnos på en försenad språkutveckling, utan lärarens bedömning av barnets språksvårigheter är tillräcklig. I dessa fall har svårigheterna i sig tydligt påverkat utförandet av uppgifterna, eftersom barnet inte har kunnat visa sina verkliga kunskaper eller inte har förstått uppgifterna. I uppgiftsinstruktionerna finns en video för att underlätta förståelsen av de muntliga instruktionerna.

3. Annan faktor som relaterar till språkfärdigheter (t.ex. flerspråkighet)

Se nedan, faktorer relaterade till bedömning av S2-elever.

4. Syn- och/eller hörselnedsättning

Om barnets syn och/eller hörsel inte är tillräckliga för att utföra uppgifterna, ska barnet inte delta. Även i detta fall fyller läraren i barnets frågeformulär.

5. Motoriska svårigheter

Barnet utför uppgifterna självständigt med hjälp av en pekplatta eller en dator. Barnet kan svara antingen med tangentbordet, datormusen eller genom att peka med fingret på skärmen. Om barnet har motoriska eller fysiska svårigheter som hindrar barnet från att göra detta, kan barnet befrias från utvärderingen. I vissa av uppgifterna måste barnet välja mellan två alternativ så snabbt som möjligt. Om barnet har finmotorisk stelhet men i övrigt kan svara på dessa tidsbegränsade uppgifter kan barnet delta i utvärderingen. Läraren noterar de motoriska utmaningarna i frågeformuläret.

6. Svårigheter med uppmärksamhets- och koncentrationsförmåga

Om barnet inte kan göra mer än några få uppgifter åt gången på grund av koncentrations- och uppmärksamhetsutmaningar kan barnet ta fler pauser mellan uppgifterna eller till och med dela upp utvärderingen på flera dagar. Om utmaningarna har påverkat barnets prestationer avsevärt, bör läraren i frågeformuläret fylla i information om barnets uppmärksamhets- och koncentrationsutmaningar. Uppgifterna är oftast mycket korta och den största utmaningen är att få barnet att fokusera på uppgiften. Det är viktigt att läraren ser till att barnet koncentrerar sig på att lyssna uppmärksamt på uppgiften och instruktionerna, och inte distraherar andra elever under själva utvärderingstillfället.

7. Andra faktorer, vilka?

Här noteras alla andra faktorer som har lett till att barnet inte har deltagit i utvärderingen eller som har haft en betydande inverkan på barnets prestationer i utvärderingstillfället.

Bedömning av S2-elever

Om barnets språkkunskaper är tillräckliga för att förstå instruktionerna för de uppgifter som ges, kan hen bedömas normalt. Om bedömaren anser att barnets brister i det svenska språket har påverkat barnets förståelse av instruktionerna till uppgifterna på ett sådant sätt att barnet inte har kunnat utföra uppgifterna korrekt, behöver detta att noteras i frågeformuläret.

Observera: Detta är inte en utvärdering av barnets prestation i sig, utan endast av om barnets språkkunskaper är tillräckliga för att förstå uppgifterna. Även om barnet presterar dåligt i uppgiften, tas ingen hänsyn till information om andra språkrelaterade faktorer om barnet ändå har kunnat förstå uppgiften tillräckligt bra. Läraren behöver använda sin egen bedömning i dessa fall.

Om barnets kunskaper i finska eller svenska är otillräckliga för att förstå uppgifterna kan en tolk användas om en sådan normalt finns tillgänglig i klassrummet. Detta bör även noteras i frågeformuläret. Om en tolk eller skolgångshandledare inte finns tillgänglig och barnets språkkunskaper inte är tillräckliga för att förstå uppgifterna med videoinstruktioner, kan barnet befrias från att delta.